

Public policy jako narzędzie interwencji państwa w rynek pracy na przykładzie Polski po 1989 roku

POLITYKA PUBLICZNA W POLSCE to pojęcie stosunkowo nowe. Świadczy o tym chociażby fakt, że pierwsza naukowa publikacja dotycząca tego tematu powstała tu dopiero w 2012 r. To potwierdza „świeżą krew” w świecie polskich nauk społecznych. Analizowanie polityki publicznej jako interwencyjnego narzędzia państwa w polski rynek pracy to duże wyzwanie badawcze. W głównej mierze dlatego, że przejście Polski z ustroju socjalistycznego do pełnej demokracji stanowiło długą i skomplikowaną drogę transformacji ustrojowej. Poniższy tekst to próba zastanowienia się nad zjawiskiem *public policy* oraz polityki rynku pracy w Polsce. Celem artykułu jest uwypuklenie korelacji między *public policy* a polską polityką rynku pracy na przestrzeni ostatnich 25 lat.

DEFINICJA POLITYKI PUBLICZNEJ

Z RACJI „MŁODOŚCI” POLITYKI PUBLICZNEJ W POLSKICH NAUKACH społecznych niemożliwe jest analizowanie terminu bez nakreślenia siatki pojęć, w ramach których będą prowadzone rozważania. Analizę polityki publicznej warto, moim zdaniem, rozpocząć od dokładnego sprecyzowania, jak wspomniany termin rozumiem. Nie można bowiem jednoznacznie jej zdefiniować, ponieważ jest to związane z różnorodnym podejściem do samego znaczenia pojęcia polityka. Klasyczna teoria polityki Arystotelesa sprowadza ją do sztuki rządzenia państwem, której głównym celem jest wspólne dobro. Warto zwrócić uwagę na definiowanie polityki przez Maxa Webera, który twierdził, że jest to dążenie do udziału we władzy lub do wywierania wpływu na podział władzy w obrębie państwa lub między państwami, w obrębie ludzi, którzy te państwa tworzą (Weber, 1998, s. 61). Jerzy Hausner omawia politykę w czterech aspektach. Po pierwsze, rozumianą jako podsystem systemu społecznego, którego atrybutem jest „władza”. Po drugie, jako całokształt organizacji politycznych, z których najwyższe w hie-

rarchii jest państwo, chodzi tu o „organizację polityczną społeczeństwa”. Po trzecie, J. Hausner przedstawia politykę jako celowe działanie podmiotów, które ją prowadzą. Czwarty aspekt polityki odnosi się do celowego działania władzy publicznej, jak np. „polityka gospodarcza”, „polityka ochrony zdrowia”, „polityka regionalna” (Hausner, 2007, s. 43). Interpretując to ostatnie podejście, wnioskuję, że polityki publiczne można określić jako polityki regulacji konkretnych sfer życia zbiorowego. Ujęcie to potwierdza również teza J. Evansa, który twierdzi, że polityki publiczne są systemem działań regulacyjnych, prawnych i finansowych, z których korzysta władza publiczna oraz działające w jej imieniu agendy, dążące do osiągnięcia zamierzonych efektów. Wynika z tego, że wybór polityk publicznych jest silnie uzależniony od rodzaju i szczebla władzy publicznej, która je realizuje. Cechą wspólną polityk publicznych zaś jest wpływ, jaki na kreujących te polityki wywierają konkurujące ze sobą grupy (Evans, 2008, s. 7). Za twórcę nauki o politykach publicznych uznawany jest Harold Lasswell, który wskazał jej trzy najistotniejsze cechy:

- 1) wielodyscyplinarne podejście, czyli dostrzeganie problemów społecznych i ich rozwiązywanie przez polityki prowadzone w wielu dziedzinach (sektorach),

- 2) skupienie się na kontekście problemu, co ma pomóc w znalezieniu skutecznego rozwiązania,

- 3) orientacja normatywna, bazująca na przekonaniu, że dana grupa społeczna rozpoczyna rozwiązywanie określonych problemów, ponieważ nakazują jej to wyznawane wartości (Zybała, 2012, s. 23).

Zdaniem Jerzego Woźnickiego „polityka publiczna postrzegana jest jako podejmowanie przez władzę publiczną powiązanych ze sobą decyzji i działań dla osiągnięcia określonych celów, w sytuacji gdy mechanizmy rynkowe nie mają zastosowania albo same nie mogłyby działać dostatecznie efektywnie” (Woźnicki, 2012, s. 133). Współcześnie często przywoływana jest interpretacja pojęcia wg B. Guya Petersa, który definiuje politykę publiczną jako działania (lub ich brak) wywierające wpływ na życie obywateli. Badacz wyróżnił trzy ich poziomy:

- 1) wybory programowe, dokonywane przez tych, którzy używają władzy publicznej, by wpływać na życie obywateli,

- 2) realizację programów publicznych, które są wykonywane przez aparat administracyjny i jego otoczenie,

- 3) rezultaty działań publicznych i ich wpływ na życie obywateli (Peters, 2004, s. 4 – 6).

Różnice pomiędzy odmiennymi aspektami polityki wyraźnie zaznaczone są w literaturze anglosaskiej. W języku angielskim używa się bowiem dwóch niezależnych od siebie pojęć. Pierwsze ujęcie związane jest z terminem *policy* dla określenia sfery zarządzania sprawami publicznymi. Drugie to *politics*, rozumiane jako obszar walki o zdobycie i utrzymanie władzy (Suwaj, Szczepankowski, 2009, s. 305).

Przytoczone definicje ukazują jedną, wspólną cechę: *public policy* nadaje porządek publicznym zadaniom. Począwszy od ich nakreślenia, przez realizację, do monitorowania i analizy wyników (Woźnicki, 2012, s. 134). Badając powyższe definicje, można wyciągnąć wniosek, iż egzystencja polityk publicznych możliwa jest dzięki temu, że istnieją publiczne problemy. Gdyby ich nie było, nie byłoby absolutnie sensu tworzenie koncepcji działań, a w konsekwencji – interwencji publicznych (Zybała, 2013, s. 13). Łatwo zauważyć, że pojęcie polityki publicznej ma niezwykle szeroki zakres. W sferze publicznej możemy mówić o pewnych stale zachodzących procesach. Pierwszy z nich dotyczy wyboru celów, opracowywania projektów, planów działań i oceny wyników. W takim kontekście proces ten wiąże się z polityką. Natomiast gdy dotyczy on kwestii wykonywania i wdrażania, to odnosi się do sfery administracyjnej – publicznej. Całość tych działań możemy określić polityką publiczną lub polityką administracyjną. Można więc założyć, iż polityka publiczna jest pewnego rodzaju instrumentem, którym posługuje się szeroko rozumiana administracja publiczna (zarówno jej moduł polityczny, jak i biurokratyczny). Przez politykę publiczną możemy rozumieć zatem proces realizacji założeń w poszczególnych obszarach życia publicznego, takich jak np. ochrona środowiska, opieka społeczna, ochrona zdrowia, polityka bezpieczeństwa. Na politykę w tym rozumieniu będzie miał wpływ szereg podmiotów zaangażowanych bezpośrednio. Są to:

a) podmioty wewnętrzne – te, które w sposób bezpośredni wpływają na kształt (krajowej) polityki publicznej, są bezpośrednio zaangażowane w jej tworzenie. Do tych podmiotów zalicza się na pewno administrację publiczną w szerokim tego słowa znaczeniu, tj. administrację rządową i samorządową, aparat polityczny i urzędniczy;

b) podmioty zewnętrzne – to te, które bezpośrednio nie podejmują decyzji co do kształtu polityki publicznej, aczkolwiek ich głos może mieć istotne znaczenie w jej kształtowaniu. Są to różnego rodzaju ośrodki opiniotwórcze i grupy interesów. Do tej zbioru możemy zaliczyć np. organizacje pozarządowe, lobbystów, związki zawodowe, zrzeszenia pracodawców, partie polityczne, media, również Kościoły

i związki wyznaniowe. Konkludując, są to te wszystkie podmioty, które biorą udział w identyfikacji potrzeb społecznych i w ich realizacji czy zaspokajaniu.

Problemy polityki publicznej można traktować wielowymiarowo. Ja chcę skupić się na stronie praktycznej i spróbować udzielić odpowiedź na pytanie: w jaki sposób *public policy* od 25 lat wpływa na rynek pracy w Polsce? Odpowiedzi na tak postawione pytanie szukać można w historycznej analizie polskiej transformacji ustrojowej, rozpoczętej w 1989 r.

Radykalne wprowadzenie zasad gospodarki rynkowej w tym czasie spowodowało zmiany w ustroju ekonomicznym. Przykład Polski określany jest często w literaturze przedmiotu jako terapia szokowa. Ta rewolucja nie polegała tylko i wyłącznie na zmianie cen, ale również na m.in. ograniczeniu działalności socjalnej w zakładach pracy (Orczyk, 2012, s. 31). Po 25 latach ocena tych działań nadal stanowi przedmiot sporu w świecie nauki. Jedni stawiają jednoznaczne tezy, że doprowadziło to do wysokiego napięcia i rozwarstwienia społecznego, które wykazywało tendencję rosnącą. Inni uważają, że reformy spowodowały instytucjonalne przesłanki procesu racjonalizacji w różnych dziedzinach polityki społecznej (Orczyk, 2012, s. 36). Konsekwencją ogromnej dysproporcji problemów społecznych było ich „ubranżowanie”, czyli powstanie polityk sektorowych, wyodrębniających konkretne problemy. Jako przykład można tu podać stworzenie ministerstwa oświaty, gdyż odnoszono się do polityki oświatowej, czy ministerstwa zdrowia, skupiającego w swoim działaniu problematykę zdrowotną (Zybała, 2012, s. 59). Reformy polityki społecznej miały doprowadzić do jej aktywizacji, prywatyzacji świadczeń i decentralizacji (Orczyk, 2012, s. 39). Wspomniana już wcześniej terapia szokowa zastosowana w Polsce po 1989 r. w swoim przejściowym okresie spowodowała bardzo wysoki koszt społeczny wprowadzanych reform (Danecki, 1998, s. 115). Znacznie wzrosło sygnalizowane wcześniej rozwarstwienie społeczne. Bez wątpienia powodem był wysoki koszt zmian rewolucyjnych, który najmocniej odczuli obywatele. Rosnące ubóstwo, recesja gospodarcza, masowe bezrobocie, niepokój socjalny, ograniczenie dostępu do ochrony zdrowia czy oświaty doprowadziły do silnego społecznego niezadowolenia, mającego wyraz w przejawianiu niechęci do nowej władzy (Hrynkiewicz, 1992, s. 3). Okres transformacji ustrojowej spowodował zaostrenie kwestii ubóstwa w Polsce – masowo spadała produkcja, a gwałtownie rosło bezrobocie. Jednym ze skutków zmian ustrojowych było utrzymywanie się niskiego pozio-

mu płac i jednocześnie wysokiego bezrobocia. W 1995 r. 26% populacji w Polsce żyło na granicy ubóstwa (ponad 9 mln obywateli otrzymywało dochody poniżej najniższej emerytury). Ponadto w 1996 r. ponad 40% gospodarstw domowych nie osiągnęło poziomu minimum socjalnego (Kowalak, Leś, 1998, s. 142). Rok 1990 był swoistym kataklizmem dla władz odpowiadających za politykę zatrudnienia, jak i dla całego społeczeństwa. Bezrobocie rosło w przerażającym tempie: grudzień 1990 r. – 1126 tys. bezrobotnych, grudzień 1991 r. – 2156 tys., grudzień 1992 r. – 2509 tys., grudzień 1993 r. – 2890 tys. Dopiero w 1994 r. zaobserwowano zahamowanie procesu. Liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 52 tys., w 1995 r. o 209 tys., w 1996 r. o 269 tys. (Możdżeńska-Mrozek, Szyłko-Skoczny, 1998, s. 171). Powyższe statystyki przedstawiają bezrobocie rejestrowane. Pozwala to na stwierdzenie, że w przytoczonym okresie faktyczny stan bezrobocia był zdecydowanie wyższy. W latach 1999 – 2002 nastąpiło kolejne spowolnienie gospodarcze, co nieuchronnie doprowadziło do silnego wzrostu bezrobocia. Stopa bezrobocia przekroczyła nawet 20%, a w kulminacyjnym momencie na jedno wolne miejsce pracy przypadało 588 bezrobotnych (Kwiatkowska, 2007, s. 185). Mimo polepszenia się koniunktury gospodarczej, stopa bezrobocia utrzymywała się na bardzo wysokim poziomie w latach 2003 – 2004. Polska wchodziła do Unii Europejskiej jako kraj z najwyższym poziomem bezrobocia. W latach 2005 – 2009 stopa bezrobocia zaczęła stopniowo spadać. Było to głównie uwarunkowane faktem, że kraje unijne otworzyły swoje rynki pracy dla polskich obywateli i znaczna część Polaków z tej opcji skorzystała (np. wyjechała do Wielkiej Brytanii). Od 2013 r. stopa bezrobocia oscyluje na poziomie 13% – 14%.

PUBLIC POLICY JAKO NARZĘDZIE INTERWENCJI W RYNEK PRACY

ZATEM W JAKI SPOSÓB (I CZY W OGÓLE) *PUBLIC POLICY* jest narzędziem interwencji państwa w rynek pracy? Otóż działania państwa odnoszące się do funkcjonowania rynku pracy są jedną z najważniejszych, współczesnych polityk publicznych. Wpływają zarówno na jednostki (bo umożliwiają aktywizację i zawodowy rozwój), przedsiębiorstwa (gdyż tworzą możliwości do prowadzenia działalności gospodarczej) oraz na gospodarkę i społeczeństwo (ponieważ umożliwiają wykorzystanie zasobów siły roboczej do stymulowania rozwoju i wzrostu gospodarczego). Procesy decentralizacji po 1989 r. spowodowały, że państwo zaczęło przesuwać część swoich prerogatyw i działań na poziom regionalny

i lokalny, czyli w kompetencje władz samorządowych. Jednocześnie rozpoczął się proces poszukiwania partnerów, którzy mogliby wspomóc coraz mniej efektywne państwo w realizacji skutecznej polityki rynku pracy, czyli agencji zatrudnienia, instytucji szkoleniowych, itp. Można zatem stwierdzić, że formy interwencji, które mają charakter bardziej bezpośredni i dotyczą usprawnienia funkcjonującego rynku pracy przy danym popycie na pracę i podaży pracy, to właśnie polityka rynku pracy (Meller, Zieliński, 1995, s. 105 – 109).

W Polsce na przestrzeni 25 lat bardzo wyraźnie ukształtowała się różnica w stopie bezrobocia między grupami zróżnicowanymi poziomem wykształcenia. Widać na przykład, że stopa bezrobocia osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oscylowała w latach 1992 – 2005 wokół 40% (Kwiatkowska, 2007, s. 195). Świadczy to o tym, że bardzo ciężko było wykorzystać kwalifikacje w warunkach gospodarki rynkowej. Wraz z rozwojem gospodarki i sektora prywatnego w latach 90. nastąpiło zwiększenie liczby studentów w Polsce. W efekcie wzrosła liczba absolwentów z wykształceniem wyższym – młodych, zdolnych obywateli, którzy byli bardziej atrakcyjni dla pracodawców niż pracownicy z wykształceniem średnim. Ci drudzy bowiem nie dostosowywali się do zmian na rynku pracy – chociażby przez podniesienie kwalifikacji już nabytych. Wspominam o tym zjawisku celowo, by na praktycznym przykładzie zobrazować przedmiot zainteresowania polityki rynku pracy. Wyodrębnią się następujące cele tejże polityki:

- 1) zatrudnieniowy – ograniczenie poziomu bezrobocia,
- 2) strukturalny – zmniejszenie poziomu niedopasowań strukturalnych na rynku pracy,
- 3) produkcyjny – dążenie do podniesienia poziomu wydajności siły roboczej,
- 4) socjalny – zapewnienie zabezpieczenia finansowego bezrobotnym oraz adaptacja tych bezrobotnych, którzy mają szczególne trudności na rynku pracy (Wiśniewski, 1999, s. 20).

Wróćmy do zagadnienia bezrobocia. Biorąc pod uwagę przedstawione wyżej stwierdzenia, można wyciągnąć wniosek, iż wysoki poziom bezrobocia w latach 90. XX w. doprowadził do tego, że państwo musiało zainterweniować, by zmienić i tak już fatalny bieg rzeczy. Przejawiło się to w uregulowaniu sytuacji nierównowagi na rynku pracy, a w konsekwencji zmniejszeniu bezrobocia. Zadania państwa dotyczące polityki rynku pracy ujęte zostały w ustawie z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Ustawa

ta określa działania w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej (*Dz.U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001.*, s. 1). Jej celem było określenie zasad państwa w kwestii promocji zatrudnienia i łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej bezrobotnych i innych osób poszukujących pracy (*Opracowania tematyczne*, 2012, s. 12). Zgodnie z ustawą w Polsce dostępnych jest szereg form aktywizacji zawodowej, czyli instrumentów rynku pracy, które są realizowane przez instytucje rynku pracy.

Tabela 1. Instytucje rynku pracy w Polsce

INSTYTUCJE RYNKU PRACY W POLSCE	
INSTYTUCJA	KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA
Publiczne służby zatrudnienia	Tworzą organy zatrudnienia wraz z powiatowymi i wojewódzkimi urzędami pracy, urzędem obsługującym ministra właściwego ds. pracy oraz urzędami wojewódzkimi, realizującymi zadania określone ustawą.
Ochotnicze Hufce Pracy	Są państwową jednostką wyspecjalizowaną w działaniach na rzecz młodzieży, w szczególności młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, oraz bezrobotnych do 25 roku życia.
Agencje zatrudnienia	Podmioty wpisane do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia, świadczące usługi w zakresie pośrednictwa pracy, pośrednictwa do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych, poradnictwa zawodowego, doradztwa personalnego lub pracy tymczasowej.
Instytucje szkoleniowe	Publiczne i niepubliczne podmioty prowadzące na podstawie odrębnych przepisów edukację pozaszkolną.
Instytucje dialogu społecznego	Zajmujące się problematyką rynku pracy: organizacje związków zawodowych, pracodawców, bezrobotnych oraz organizacje pozarządowe współpracujące z publicznymi służbami zatrudnienia i Ochotniczymi Hufcami Pracy w zakresie realizacji zadań określonych ustawą.

Instytucja partnerstwa lokalnego	Grupa instytucji realizujących na podstawie umowy przedsięwzięcia i projekty na rzecz rynku pracy.
----------------------------------	--

Źródło: Artykuł 6, Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 20 kwietnia 2004 r. s. 11 – 12 (Opracowanie własne).

Oczywiście nie można w tym miejscu nie wspomnieć, że był to skutek wejścia Polski w struktury Unii Europejskiej. W odniesieniu do tego faktu Polska była zobowiązana realizować założenia Europejskiej Strategii Zatrudnienia. Zgodnie z nimi musiała stawić czoło takim wyzwaniom, jak: zatrudnialność, pobudzenie przedsiębiorczości, adaptacja obywateli do zmieniającej się sytuacji na rynku i wzmocnienie polityki równości szans. W praktyce oznaczało to m.in., że Polska musiała realizować narodowy plan działania na rzecz zatrudnienia i dostarczać sprawozdania z postępów w jego realizacji, wprowadzić monitoring i nadzór tych działań, czy stworzyć system zarządzania realizujący coroczne cele polityki zatrudnienia (Wiśniewski, 2010, s. 20). *Public policy* w tym kontekście przyjmuje niezwykle widoczną formę. W polskim ustawodawstwie w celu aktywizacji zawodowej bezrobotnych ustanowiono następujące instrumenty polityki rynku pracy: szkolenia, które dawały możliwość zdobycia nowych kwalifikacji lub ich zmiany, prace interwencyjne, roboty publiczne, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, staże, środki na utworzenie miejsc pracy i prace społecznie użyteczne. Instrumenty te oddziałują na podażową (szkolenia, staże i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, które od 2009 r. przyjęło formę przygotowania zawodowego dorosłych) i popytową stronę rynku pracy (zatrudnienie subsydiowane, a więc prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne oraz środki na podjęcie działalności gospodarczej przez bezrobotnych i na wyposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego) (Wiśniewski, 2010, s. 22). Przykładem *public policy* jako narzędzia interwencji w rynek pracy jest sytuacja z 2005 r., kiedy to polski rząd opracował Krajową Strategię Zatrudnienia na lata 2007 – 2013, której podstawowe cele można przedstawić następująco:

1) wzrost zatrudnienia – osiągnięcie na koniec 2013 r. ogólnego wskaźnika zatrudnienia w wysokości 58 – 60% dla mężczyzn oraz 50 – 52% dla kobiet,

2) ograniczenie bezrobocia – zmniejszenie na koniec 2013 r. ogólnej stopy bezrobocia do poziomu 10 – 12%,

3) uzyskanie znaczących postępów w zakresie jakości zatrudnienia (*Narodowy Plan Rozwoju*, 2005, s. 64).

Z kolei kierunki działań, które w latach 2007 – 2013 miały określać politykę państwa na rynku pracy zmierzającą do osiągnięcia powyższych celów, to:

1) wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy poprzez rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności,

2) rozwój kształcenia ustawicznego i poprawa jakości edukacji,

3) poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw oraz elastyczności rynku pracy,

4) aktywizacja osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,

5) doskonalenie instytucjonalnej obsługi rynku pracy,

6) niwelowanie różnic regionalnych oraz przeciwdziałanie praktykom dyskryminacyjnym

na rynku pracy,

7) prowadzenie efektywnej polityki migracyjnej (*Narodowy Plan Rozwoju*, 2005, s. 64).

Liczne programy realizowane w ramach polityki rynku pracy w Polsce pokazują, że działania państwa w tym zakresie mają charakter kompleksowy. Jak wykazałam powyżej, programy te i strategie zawierają wiele działań mających na celu poprawę sytuacji na rynku pracy, czyli efektywniejszą politykę rynku pracy w praktyce. Jest to – moim zdaniem – konkretny przykład tego, że public policy w Polsce po 1989 r. kreuje polityki instytucji państwowych, które mają służyć poprawie sytuacji społeczeństwa. Zatem public policy jest narzędziem interwencji państwa w problemy społeczne. W niniejszym tekście przytoczony został głównie problem bezrobocia i polityki zatrudnienia prowadzonej w Polsce od 1989 r. Jest to intencjonalny zabieg, który ma na celu wykazanie, że public policy nie posiada stałego charakteru – musi dostosowywać swoją interwencję do aktualnej, cały czas zmieniającej się sytuacji politycznej, gospodarczej czy społecznej w kraju. Potwierdzeniem tego jest fakt, że proces tworzenia gospodarki rynkowej w Polsce wywołał istotne zmiany w sferze zatrudnienia, a dominujący w gospodarce centralnie planowanej rynek pracobiorcy przekształcił się w rynek pracodawcy, typowy dla gospodarki konkurencyjnej.

PODSUMOWANIE

WYBRAŁAM TEN TEMAT, GDYŻ UWAŻAM, ŻE POLITYKA RYNKU pracy jest jedną z najważniejszych polityk sektorowych w Polsce po 1989 r. Zgromadzone i przeanalizowane przeze mnie materiały, analiza historyczna i instytucjonalno-prawna pozwalają mi jednoznacznie potwierdzić postawioną hipotezę. Mianowicie: *public policy* jest narzędziem interwencji państwa w rynek pracy w Polsce po 1989 r.

Public policy to zatem zbiór działań, odpowiedź i narzędzie państwa do interweniowania w problemy społeczne – w tym przypadku problemy rynku pracy. Oczywiście *public policy* można charakteryzować na wielu płaszczyznach dotyczących konkretnych sektorów ekonomicznych, politycznych czy społecznych. Przedstawienie *public policy* w Polsce na przykładzie m.in. polityki rynku pracy jest zamierzonym celem. Ma unaocznic mechanizmy polityki publicznej, to jak wygląda w praktyce, i zobrazować wspomnianą w tytule interwencyjność. *Public policy* w Polsce po 1989 r. pozwoliła na uruchomienie działań aparatów państwowych przez wdrażanie różnego rodzaju strategii i programów, mających na celu zmniejszenie problemów rynku pracy. Po 25 latach na przykładzie Polski można ocenić ją jako dobrą interwencję. Nadal jednak musi być rozwijana oraz pogłębiana w konkretnych dziedzinach, z uwzględnieniem postępu ideologicznego, gospodarczego i technologicznego XXI w. Droga do jeszcze większego zmodyfikowania interwencyjności *public policy* w rynek pracy zdaje się długa i trudna. Jednak 25 lat zdobywania doświadczenia, także poprzez naukę na błędach, pozwala założyć, że Polska i mechanizm jej władzy są w stanie sprostać temu wyzwaniu.

BIBLIOGRAFIA

- Danecki J. (1998), *Kwestie społeczne – istota, źródła, zarys diagnozy*, [w:] *Polityka społeczna*, Katowice.
- Evans J. (2008), *Public Policy Issues. Research, Trends*, New York
- Hausner J. (2008), *Zarządzanie publiczne*, Warszawa.
- Hryniewicz J. (1992), *Koncepcje polityki społecznej w Polsce 1989 – 1991*, [w:] *Koncepcje polityki społecznej w Polsce 1989 – 1991*, Raport Biura Studiów i Ekspertyz Kancelarii Sejmu, Nr 12, Warszawa.
- Kowalak T., Leś E. (1998), *Kwestie ubóstwa*, [w:] *Polityka społeczna*, Katowice.

- Krajowa Strategia Zatrudnienia na lata 2007 – 2013 (2005), www.mpips.gov.pl, <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/informator/npr2/dokumenty%20strategiczne/ks.pdf>, 21.04.2013.
- Kwiatkowska W. (2007), *Zmiany strukturalne na rynku pracy*, Łódź.
- Meller J., Zieliński M. (1994), *Rola państwa w kształtowaniu rynku pracy*, [w:] *Rola państwa w społecznej gospodarce rynkowej: materiały konferencyjne*, red. E. Okoń-Horodyńska, Katowice.
- Możdżeńka-Mrozek D., Szyłko-Skoczny M. (1998), *Kwestia bezrobocia*, [w:] *Polityka społeczna*, Katowice.
- Opracowania tematyczne OT-160 (2012), *Program walki z bezrobociem na poziomie Unii Europejskiej i w wybranych państwach – Polsce, Finlandii, Irlandii i Niemczech*, Biuro Analiz i Dokumentacji Kancelarii Sejmu, Warszawa.
- Orczyk J. (2012), *Ewolucja polityki społecznej w Polsce po 1990 r.*, [w:] *Współczesne obrazy polityki społecznej i gospodarczej*, Katowice.
- Peters B. G. (2004), *American Public Policy. Promise and Performance*, Washington.
- Suwaj P. J., Szczepankowski R., (2009), *Wokół pojęcia polityki publicznej*, [w:] *Nauka administracji*, red. B. Kudrycka, B. Guy Peters, P. J. Suwaj, Warszawa.
- Szarfenberg R. (2013), *Miejsce polityki społecznej w polityce publicznej – kontekst europejski, krajowy, lokalny*, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Warszawa.
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Dz.U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001.
- Weber M. (1998), *Polityka jako zawód i powołanie*, Fundacja im. Stefana Batoryego, Kraków.
- Wiśniewski Z. (2010), *Ewolucja polskiej polityki rynku pracy*, [w:] *Aktywna polityka rynku pracy w Polsce w kontekście europejskim*, Toruń.
- Wiśniewski Z. (1999), *Kierunki i skutki deregulacji rynku pracy w krajach Unii Europejskiej*, UMK Toruń.
- Woźnicki J. (2012), *Nowa dyscyplina: „nauki o polityce publicznej” – usytuowana w dziedzinie nauk społecznych*, „Nauka” 1/2012, Biuro Upowszechniania i Promocji Nauki, Warszawa.
- Zybała A. (2012), *Polityki publiczne*, Krajowa Szkoła Administracji Publicznej, Warszawa

SUMMARY

THE ARTICLE DESCRIBES THE PUBLIC POLICY as a tool of state's intervention in the policy of the labour market. The main example is Poland 25 years after the transformation of the political system. This article is an attempt to reflect on the phenomenon of public policy in free Poland. It's the analysis of definitions, sectorial policies created to solve the sectoral problems and the process of intervention in the labour market policy in Poland over the last 25 years.

NOTA O AUTORCE

Renata Popiołek [renata.popiolek@amu.edu.pl] – magister politologii. Słuchaczka IV roku studiów doktoranckich w trybie niestacjonarym na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Interesuje się przede wszystkim problematyką integracji z Unią Europejską (Pracownia Badań nad Integracją Europejską WNPiD UAM).